

Reactie van Stichting Vissenbescherming op het Groenboek 'Hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid'

In dit Groenboek worden vele misstanden in de Europese visserij en in het gemeenschappelijk visserijbeleid aan de orde gesteld. Het is goed dat dat gebeurt, maar er ontbreekt in dit stuk elke aandacht voor misschien wel de grootste misstand, namelijk de geweldige aantasting van het welzijn van vissen door de Europese visserij, waar het gemeenschappelijk visserijbeleid tot nu toe nog niets aan gedaan heeft. In ons commentaar willen we hier nadrukkelijk de aandacht op vestigen.

Het vangen en doden van vissen.

Het begint al met de enorme sleepnetten van de vissersboten waarin grote hoeveelheden vissen worden gevangen, meegesleurd en samengeperst. Het is evident dat vissen het dan zwaar te verduren hebben, daar wijzen de beschadigingen van vissen die uit de netten komen ook sterk op. Alle vissen ervaren tijdens de vangst, ook bij methoden als staand want en 'long lines' pijn, stress en angst. Het is merkwaardig dat nooit systematisch wetenschappelijk onderzoek is verricht naar de aantasting van het welzijn van vissen tijdens de vangst.

Als een vis vervolgens uit het water wordt gehaald en daarna langdurig boven water wordt gehouden, dan is dat vergelijkbaar met hoe het voor een mens is om lange tijd onder water geduwd te worden. Een aantal vissen is dan al bezweken tijdens het slepen en het naar boven halen van de netten, maar de meeste vissen sterven aan boord van een schip. Daar stikken ze omdat ze in de lucht niet kunnen ademen, een gruwelijke doodstrijd die tientallen minuten kan duren. Van sommige vissen wordt die doodstrijd wat bekort omdat ze levend gestript worden. Dat moet een vreselijke ervaring zijn want zo'n vis is dan nog bij bewustzijn. Namens de Commissie heeft commissaris Vassiliou in antwoord op vragen van het lid van het Europees Parlement mevrouw K. Buitenweg verklaard:

'De Commissie erkent dat er momenteel voldoende wetenschappelijk bewijs is dat vissen bewuste wezens zijn en dat zij pijn en lijden kunnen ervaren, met name op het moment dat zij gedood worden.'

Recent wetenschappelijk onderzoek laat steeds meer zien hoe intelligent vissen, in al hun onderlinge variatie van zo'n 30.000 soorten, omgaan met de problemen waarmee ze geconfronteerd worden. Een medewerker van het visserijonderzoeksinstituut IMARES van Wageningen Universiteit heeft ons verteld dat hersenfilms duidelijk maken dat vissen veel langer bij bewustzijn blijven als ze uit het water gehaald worden, dan vroeger werd aangenomen.

Ontwikkeling van nieuwe vangst- en dodingsmethoden

Op dit moment zijn er eigenlijk nauwelijks methoden om vissen te vangen en te doden, die deze vissen niet veel pijn, stress en angst bezorgen en die hun welzijn niet ernstig aantasten. Vismethoden die rekening houden met welzijn van de vis moeten nog ontwikkeld worden. Daar wordt heel weinig geld voor beschikbaar gesteld, terwijl aan het ontwikkelen van methoden om met radar en dergelijke systemen scholen vis overal in de zee te kunnen ontdekken miljarden euro's zijn besteed. Het is voor de talloze miljarden vissen in zee van het grootste belang dat methoden die rekening houden met vissenwelzijn, nu zo snel mogelijk uitgedacht en gebruiksklaar gemaakt worden en het is belangrijk dat de Commissie daarvoor initiatieven neemt. Met relatief kleine bedragen kan hiermee al snel een begin worden gemaakt.

In het antwoord van mevrouw Vassiliou op de vragen van mevrouw Buitenweg staan twee opmerkelijke zinnen:

‘Niettegenstaande het feit dat de vis gespaard moet blijven van elke vorm van pijn of lijden die vermijdbaar is tijdens het vissen, geloven we dat thans de aandacht gericht moet worden op de voornaamste aspecten van het GVB, zoals de overexploitatie van de bestanden en het integreren van milieuaspecten. Toch kan er beter rekening worden gehouden met dierenwelzijnsaspecten bij het doden van de vis in viskwekerijen.’

Met het eerste deel van de eerste zin zijn we het natuurlijk hardgrondig eens, vissen moeten behoed worden tegen elke vermijdbare vorm van pijn of lijden. En dat is haalbaar als zo snel mogelijk betere vangst- en dodingsmethoden worden ontwikkeld en de Europese Unie kan om te beginnen dat stimuleren. In het tweede deel van deze zin wordt gesteld dat de aandacht gericht moet blijven op de voornaamste aspecten van het GVB, namelijk de overexploitatie van de visbestanden en het integreren van milieuaspecten. Dit mag echter niet wederom een excuus zijn om de enorme aantasting van het dierenwelzijn van de in het wild levende vissen tijdens het vangen en het doden te laten voortduren.

Daar komt nog bij dat de aanpak van de aantasting van dierenwelzijn de aanpak van overbevissing en milieuaspecten niet in de weg zit. Een bijkomend voordeel voor vissers kan zijn dat vissen door betere vangst- en dodingsmethoden minder stress hebben gehad. En het is bekend dat stress bij vissen de kwaliteit van het vlees aantast.

In de tweede zin van het bovenstaande citaat wordt de mogelijkheid geopperd om meer rekening te houden in de aquacultuur met dierenwelzijn bij het doden van de vis. Dat moet, zeker nu het door de EU gesteunde Stunfishfirst-project tot een goed concept voor een bedwelmings/dodingsmethode heeft geleid, inderdaad zo snel mogelijk gebeuren. Maar dat moet niet beperkt blijven tot de aquacultuur, ook voor de wildvisserij moeten en kunnen veel betere (bedwelmings/dodingsmethoden ontwikkeld worden. En ook goede vangstmethode zullen ontwikkeld moeten worden.

bijvangst

Bijvangsten betekenen natuurlijk ook een grote aantasting van het welzijn van de vissen, die dit wrede lot moeten ondergaan. Als deze vissen nog leven als ze van het schip terug worden gegooid, zijn ze meestal zodanig beschadigd dat ze daarna toch vrij snel overlijden. Vissen die niet beschadigd zijn, dienen zo snel mogelijk weer op een zorgvuldige manier in zee teruggezet te worden. Het is de taak van de visserijsector om nog veel meer dan nu, bijvangsten, en daarmee onnodig vissenleed, te voorkomen.

aquacultuur

Vanuit een oogpunt van vissenwelzijn moet voorkomen worden dat aquacultuur voor een deel de plaats inneemt van de wildvisserij. Dat is enerzijds omdat de meeste vissen in de aquacultuur zelf ook weer vis eten en een grotere productie in deze sector betekent dat er hiervoor ook weer meer vissen in de wildvisserij moeten worden gevangen. Anderzijds zijn er nog steeds heel grote dierenwelzijnsproblemen in de aquacultuur en zo lang die niet zijn opgelost, is het niet verstandig om deze bedrijfstak verder te laten groeien. Het grote manco is dat er veel te weinig bekend is over de gekweekte vissoorten, over hun natuurlijk gedrag en over wat zij nodig hebben om op een goede manier gehouden te kunnen worden. Er kunnen nu geen goede voorschriften worden gegeven welke voorzieningen er voor gehouden vissen moeten worden aangebracht en in welke dichtheid ze gehuisvest kunnen worden. Tevens worden veruit de meeste gekweekte vissen nog altijd niet op een juiste manier gedood, wat ook een grote aantasting van hun welzijn is. Wanneer men de aantasting van het welzijn van

een vis die een vrij leven op zee gehad heeft en daarna gevangen wordt en meestal een gruwelijk levenseinde heeft, vergelijkt met de aantasting van het welzijn van een vis die gehouden wordt in de aquacultuur, dan is naar ons oordeel de welzijnsaantasting voor een vis bij de laatste waarschijnlijk het grootst.

De vernieuwing van de aquacultuur wordt behandeld in een aparte procedure en in dat kader zullen wij nog uitvoeriger op dat onderwerp reageren.

conclusie

De hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid is terecht een ambitieus plan, maar wij vinden het volstrekt onaanvaardbaar als niet als onderdeel van dat plan de enorme aantasting van vissenwelzijn, die voor een aanzienlijk deel veroorzaakt wordt door de Europese visserij, wordt aangepakt. Wij hopen dat de Commissie haar plan in deze zin zal gaan aanpassen en dat welzijn van vissen een belangrijke plaats zal gaan innemen in het nieuwe gemeenschappelijke visserijbeleid.

Paul Denekamp

Bestuurslid Stichting Vissenbescherming